

hoe daniëlle leerde lezen

18/03/2011 | Marcel Schmeier M SEN | www.onderwijsgek.nl

Een tijdje geleden twitterde ik over een meisje in mijn klas, Daniëlle*. Ze had een IQ van 67 bij een DL van 15 en was in 3 maanden tijd van AVI-0 naar AVI-2 instructieniveau opgeklimmen.

Via twitter en mail bereikte mij meerdere malen de vraag hoe dat gelukt was. In mijn antwoorden gaf ik telkens links naar de onderzoeken van Kees Vernooy en de leesmethodiek van José Schraven. Maar misschien was dit te theoretisch?

Dit blog is daarom een concrete beschrijving van de aanpak die ik heb gebruikt. Hopelijk kunnen veel andere leerkrachten hiermee hun voordeel doen en het verschil maken voor de kinderen in hun groep. Alle kinderen kunnen leren lezen!

Allereerst is het belangrijk om te kijken naar waar de schoen wringt voor de leerling: leest het kind teveel fouten of heeft het teveel tijd nodig op de AVI? Hoe gaat het lezen van losse woorden op de DMT? Zijn er misschien nog letters onbekend? In het geval van Daniëlle was er sprake van een te laag leestempo met teveel fouten. Het lezen van losse woorden was erg lastig: spellend en radend. Ook waren er enkele letters niet bekend.

Hierop heb ik twee stapels letters gemaakt: een groene stapel die ze wel beheerste en een rode stapel met letters die nog lastig waren. Dagelijks herhaalde ze de letters die bekend waren. Twee keer in de week bood ik een nieuwe letter aan. Na veel oefenen werden uiteindelijk alle letters beheerst. Dit heeft ze gewoon in de klas gedaan.

Ik realiseerde een leestijd van 400 minuten op het lesrooster. Daarnaast liet ik haar dagelijks op een vast moment een kwartier met de klassenassistent oefenen. Niet tijdens de kernvakken en zeker niet tijdens de leesles! De klassenassistent hanteerde dezelfde aanpak als in de klas en las met haar vooral teksten die we de volgende dag in de klas lazten.

Vaak wordt gedacht dat kinderen met leerproblemen andere didactieken en aanpakken nodig hebben. Dit is een misvatting: deze kinderen hebben geen andere aanpakken nodig, maar slechts uitbreiding van de leertijd en intensievere instructie. Het aanleren van meerdere aanpakken werkt juist zeer verwarrend. Tot slot sprak ik met ouders af om dagelijks na het eten 10 minuten samen met haar te lezen.

Ik plaatste Daniëlle niet in een aparte niveaugroep, maar liet haar meedoen met de klas. Ze las mee op het niveau van AVI-3 instructie. Dit was een tekst die de hele week dagelijks werd gelezen, een weektekst.

Om de betrokkenheid te vergroten verwerkte ik hierin namen van kinderen uit de klas. Hierbij las ik telkens de tekst voor aan de kinderen, terwijl zij met hun vinger bijwezen. Hierna legde ik kort de moeilijke woorden uit. Bijvoorbeeld /haai/: je ziet een /i/ maar zegt een /j/. Woorden van meerdere klankvoeten liet ik in stukjes verdelen: voet-ba-llen. Ook legde ik heel kort de betekenis uit van woorden en liet een plaatje zien op het digibord met Google Afbeeldingen.

Daarna las ik de tekst samen met de kinderen op het tempo van het gemiddelde van de groep. Tijdens het lezen liep ik rond en luisterde ik overdreven met mijn oor bij de mond van de kinderen

“Ik plaatste Daniëlle niet in een aparte niveaugroep, maar liet haar meedoen met de klas.”

om te horen of ze daadwerkelijk meelazen. Het leeskaartje moest verplicht bij de juiste regel worden gehouden.

Tot slot gaf ik individuele beurten in willekeurige volgorde. Kinderen die niet de beurt hadden, moesten meefluisteren en kloppen als zij een foutje hoorden. De lezer moest het woordje verbeteren als er geklopt werd. Er mocht in eerste instantie niet worden voorgezegd.

Ik gebruikte allerlei werkvormen om dit voor-koor-door lezen leuk te maken. Zoals bijvoorbeeld invullesen: ik las de tekst voor en stopte opeens, waarna de kinderen het woord moesten zeggen. Een andere vorm die ik gebruikte was kenmerklesen: alle kinderen met een bril, met een huisdier, etc. Hierbij liet ik ze telkens samen op hetzelfde tempo lezen.

Ook liet ik ze veel in tweetallen lezen, terwijl ik rondliep en meeluisterde. Ik benadrukte vele malen dat je goed wordt in lezen door het veel te doen: je wordt goed in voetballen als je veel traint, goed in ballet als je veel oefent.

De kinderen werden zich bewust dat het uitlezen van een boek of een bladzijde niet het doel was. Ze begonnen gewoon weer opnieuw en lazen de tekst nog een keer. Ze wilden veel oefenen om goed te worden in lezen. Ik liet hen naar de klok kijken bij het begin en het eind van de les en vertelde hoeveel minuten ze nu 'beter waren geworden' in lezen.

Nadat we de bladzijde op deze wijze drie keer hadden gelezen, stelde ik vragen over de tekst: wie, wat, waar, wanneer en waarom. Ook liet ik kinderen zelf vragen bedenken.

De weektekst werd aan het eind van de week meegegeven naar huis, waar ouders de tekst konden blijven herhalen. Omdat deze op school al veel was geoefend, kon Daniëlle deze thuis goed voordoen aan ouders. Dit was iedere week weer een succeservaring.

Dagelijks was er aandacht voor het lezen van woorden op tempo. Hiervoor gebruikte ik woordrijtjes van klankzuivere woorden op het niveau MKM, MMKM en MKMM. Dagelijks lazen we deze woorden samen, waarna de kinderen 3 minuten de tijd kregen om deze voor zichzelf of in tweetallen te oefenen.

Hierna kreeg ieder kind een leesbeurt van 15 seconden. De andere kinderen letten op of er foutjes werden gelezen. Het aantal goed gelezen woorden werd gekleurd op een scoreblad. Het werkte erg motiverend om te zien dat ze iedere dag weer meer woorden konden lezen. Ook werden alle scores bij elkaar opgeteld tot een klassenscore.

De les eindigde met het samen lezen in een leesboek. Ook hier gebruikte ik dezelfde aanpak als voor het lezen van de weektekst.

Ik gaf Daniëlle in deze periode zeer specifieke, gerichte en direct feedback op haar leesaanpak. Ze had de neiging om radend te lezen of naar mij te kijken als ze een woord niet kon ontsleutelen. Ik wilde haar zelfredzaam maken en leerde haar daarom een leesstrategie aan die ze kon toepassen als ze er niet uitkwam. Deze bestond eruit dat ze haar vinger bij de te lezen letter moest houden en deze verlengd uit moest spreken: rrrrrr. Terwijl ze de klank aanhield, moest ze alvast naar de volgende letter kijken: aaaaaa. Zo liet ik haar het hele woord synthetiseren: rrrrraaaaammmmmm.

Door dit consequent te oefenen en te laten toepassen, kon ze uiteindelijk zelf lastige woorden ontsleutelen. Dit gaf veel zelfvertrouwen en ze kreeg meer plezier in het lezen. Ik besprak ook met haar dat ze naar mij keek als ze een woord niet wist en deed dit overdreven voor. Hier moest ze erg om lachen.

Ik complimenteerde haar overdadig als ze de techniek juist toepaste en vertelde haar dat ze nu zelf kon lezen. Dit vond ze zichtbaar fijn en ze beseftte dat ze iets had geleerd: iets wat ze eerst niet kon, lukte nu wel. Ze was zich bewust van haar eigen leerproces. Ik stimuleerde haar om eenvoudige woorden in één keer te zeggen en verhoogde het tempo telkens.

Nadat Daniëlle door de intern begeleider was getoetst, kwam ze apetrots terug in de klas: ze had AVI-1 gehaald en AVI-2 bijna. Ik gaf haar een high-five. De rest van de klas was aan het kleuren en er stond een muziekje op.

Daniëlle pakte haar leesboek uit de la en begon te lezen. Ze had even geen zin in tekenen . . . ze kon immers lezen.